Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 43, Aralık 2019, s. 675-688

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.39618>

Dr. Öğr. Üyesi İsmail YAMAN

OMÜ İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı, ismail.yaman@omu.edu.tr

YABANCI DİL EĞİTİMİNDE TEKNOLOJİ KULLANIMI BAĞLAMINDA BİR SÖZLÜKÇE ÇALIŞMASI

Özet

Her alanda olduğu gibi yabancı dil eğitimi alanında da teknolojik gelişmelerin önemli bir katkı oluşturduğunu söyleyebiliriz. Teknolojinin dil eğitimi alanına sunduğu katkı özellikle öğrenen özerkliği bağlamında değerlendirilebilir. Gelişen bilgisayar, telefon ve yazılım teknolojilerinin dil öğrenen bireylerin okul ve ders dışındaki zaman diliminde kendi dil öğrenme süreçlerini sürdürebilmelerine olanak sağlaması sürecin devamlılığı açısından çok büyük önem arz etmektedir. Bu çerçevede Teknoloji Destekli Yabancı Dil Eğitimi önemli bir eğilim haline gelmiştir. Bu bağlamda salt bu konu üzerine yazılmış pek çok akademik çalışma önemli uluslararası dergilerde yayınlamıştır ve hatta bazı önemli dergiler kapsam olarak sadece Teknoloji Destekli Yabancı Dil Eğitimi üzerine kuruludur. Aynı şekilde, çok sayıda yüksek lisans ve doktora tezi de bu konu üzerine odaklanmıştır. Konu teknoloji olduğu için teknolojinin dil eğitimi bağlamında kullanılması ile ilgili kavramlar çoğunlukla İngilizce kökenli olup bu kavramların Türkçe karşılıkları tam olarak yerleşmemiştir. Bu çalışma kapsamında teknolojinin dil eğitimi çerçevesinde kullanımı bağlamında farklı boyutlarda ortaya çıkan terimlerin Türkçe karşılıkları ortaya konmuş ve yaklaşık 300 terimden oluşan bir sözlükçe çalışması sunulmuştur. Oluşturulan sözlükçede yer verilen terimler genel teknoloji terimleri (*bandwidth, augmented reality vb.*), teknoloji kullanımına ilişkin etik terimler (*cybercrime, copyright vb.*) genel donanımsal ve yazılımsal terimler (*keyboard, hardware vb.*), teknoloji destekli dil öğrenimine yönelik özel terimler (*virtual learning, flipped learning vb.*) ve birleşik (portmanteau) terimler (*webinar, malware vb.*) olmak üzere beş ana kategoriden seçilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji, Dil eğitimi, İngilizce, Terim, Sözlükçe

CONSTRUCTING A GLOSSARY ON USING TECHNOLOGY IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Abstract

As in every field, we can say that technological developments have an important contribution in the field of foreign language education. The contribution of technology to language education can be evaluated in the context of learner autonomy. It is of great importance that the developing computer, phone and software technologies enable language learners to maintain their own language learning processes outside the school and class. Within this framework, Technology-Enhanced Language Learning has become an important trend. In this context, many academic studies on this subject have been published in important international journals, and even some important journals are based solely on Technology-Enhanced Language Learning. Likewise, a large number of master's and doctoral theses have focused on this aspect. As the subject is technology, the terms related to the use of technology in the context of language education are mostly of English origin and their Turkish equivalents are not fully established. In the context of this study, the Turkish equivalents of the terms that emerged in different dimensions in the context of the use of technology within the framework of language education have been presented and a glossary consisting of about 300 terms is presented. The terms covered in the glossary are selected from five main categories: general terms of technology (bandwidth, augmented reality, etc.), ethical terms about the use of technology (cybercrime, copyright, etc.), general hardware and software terms (keyboard, hardware, etc.), specific terms for technology-enhanced language learning (virtual learning, flipped learning, etc.) and portmanteau terms (webinar, malware, etc.).

Keywords: Technology, Language education, English, Term, Glossary

GİRİŞ

21. yüzyılda başarılı olabilmek için insanların içinde bulunduğumuz bu zaman diliminin gerektirdiği bazı özellikleri taşıması gerekmektedir. Bu özelliklerin başında da çok hızlı bir şekilde gelişen teknolojiye ayak uydurmak gelmektedir. Teknoloji artık evde, işyerinde, okulda, sokakta, arabada, kısacası insanın bulunduğu her yerde karşımıza çıkmaktadır. Gelişen teknolojiyle birlikte artık evler, araçlar, telefonlar, tahtalar gibi günlük hayatta temas ettiğimiz pek çok şey 'akıllı' hale gelmiştir. Bu değişimin hızı o kadar büyük bir ivme yakaladı ki artık bugün 'en son teknoloji' dediğimiz bir şeye yarın 'eski teknoloji' diyebiliyoruz. Önümüzdeki yıllarda da bu ivmenin ve insan hayatı üstündeki teknoloji etkisinin azalmayacağını öngörmek çok da zor değildir.

Elbette bu sürecin her alanda olduğu gibi yabancı dil eğitimi alanında da belirgin yansımaları olmuştur. Özellikle öğrenen özerkliği (learner autonomy) bağlamında gelişen teknolojinin yabancı dil öğrenme sürecine ciddi katkıları olmaktadır. Bu çerçevede, Teknoloji Destekli Dil Öğrenimi (Technology-Enhanced Language Learning), Bilgisayar Destekli Dil Öğrenimi (Computer-Assisted Language Learning) ve Mobil Cihaz Destekli Dil Öğrenimi (Mobile-Assisted Language Learning) gibi önemli akımlar ortaya çıkmıştır. Bu üçlü arasında en sık bahsedilen kavram Bilgisayar Destekli Dil Öğrenimi'dir. Dil laboratuvarlarının ve kaset

sistemlerinin dil eğitiminde kullanılmasından sonra bilgisayarların da 1960'lerden itibaren bu amaçla kullanılmaya başlandığını söyleyebiliriz (Warschauer & Healey, 1998). Bu süreçte sırasıyla Davranışçı (behavioristic), İletişimsel (communicative) ve Bütünleyici (integrative) Bilgisayar Destekli Dil Öğrenimi'nin hâkimiyeti söz konusudur. İçinde bulunduğumuz zaman diliminde etkisi süren yaklaşım bilgisayar teknolojisinin dil eğitiminde bütünleyici olarak kullanılmasıdır. Bilgisayarların bu bağlamda etkisi artarken cep telefonlarının da yeni özellikler kazanmasıyla birlikte taşınabilir teknolojilerin de dil eğitiminde kullanılabileceği fikri doğmuştur. Bu bağlamda günümüzde akıllı telefonlar başta olmak üzere tabletler, kişisel dijital yardımcılar ve MP3 çalarlar gibi taşınabilir teknoloji ürünleri öğrenen özerkliğini desteklemekte ve yabancı dil becerilerinin geliştirilmesi sürecinde aktif olarak kullanılmaktadır. Hatta ulaşılmış olduğumuz nokta itibarıyla giyilebilir teknoloji (wearable technology) ürünlerini bile artık hem günlük yaşantımızda hem de eğitsel amaçlı kullanmaktayız. Taşınabilir teknoloji bağlamında tüm bu çerçeveyi ifade etmek için Mobil Cihaz Destekli Dil Öğrenimi (Mobile-Assisted Language Learning) kavramı kullanılmaktadır. Dil eğitimi alanında hem bilgisayar hem de taşınabilir aygıtların kullanımını ifade etmek için ise daha kapsamlı Teknoloji Destekli Dil Öğrenimi (Technology-Enhanced Language Learning) kavramını kullanmaktayız.

Teknolojinin dil eğitiminde kullanılmasıyla ilgili en önemli eşiklerden birisi ikinci nesil internetin (Web 2.0) ortaya çıkması ve etkileşimli bir ortamın kullanıcılara sunulmasıyla aşılmıştır. Dil sosyal bir varlık olan insanların çoğunlukla iletişim amaçlı kullandığı bir araç olduğu için dil eğitimi sürecini iletişim ve etkileşim olmadan şekillendirmek doğru bir adım değildir. O bakımdan, internetin etkileşimli bir ortam sağlaması ve eşzamanlı iletişim (synchronous communication) ve eşzamansız iletişim (asynchronous communication) araçlarının ortaya çıkması bu bağlamda çok önemli katkılar sağlamıştır. Bugün bu gelişmiş teknoloji sayesinde hem bireysel olarak dil öğrenme sürecini destekleme uygulamaları hem de kurumsal olarak farklı türlerde uzaktan eğitim uygulamaları yapılabilmektedir.

Teknoloji bugün öyle bir noktaya geldi ki artık üçüncü nesil interneti (Web 3.0) aktif olarak kullanmaktayız. Anlamsal internet (semantic Web) diye adlandırdığımız bu evrede yapay zeka uygulamalarından yararlanılmakta ve internet kişiye özgü sonuçlar ve öneriler sunabilmektedir. Örneğin, sözcük araması bağlamında arama çubuğuna yanlış girdiğimiz bir sözcüğün doğru yazılışı internet tarafından bize önerilmektedir. Tüm bu gelişmeler teknolojik nimetlerin vazgeçilmez bir şekilde eğitim sisteminde ve dil eğitiminde kullanılması durumunu ortaya çıkarmıştır. Ülkemiz bağlamında bir örnek verecek olursak, Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) kapsamında son yıllarda devlet okullarının çoğunda her sınıfta akıllı tahta uygulamasına geçilmiş, okulların teknolojik altyapıları güçlendirilmiş, çok sayıda öğrenciye tablet dağıtılmış, öğretmenlere bu çerçevede hizmet içi eğitimler verilmiş ve sınıf içi ve dışı ortamlarda kullanılmak üzere zengin bir e-İçerik altyapısı oluşturulmuştur (<http://fatihprojesi.meb.gov.tr>). Oluşturulan bu sistemler zaman içinde öğrencilerin bütün derslerde teknolojik sistemlerden faydalanabilmesine olanak tanımıştır. Yabancı dil eğitimi de bu bağlamda teknolojik yansımanın yoğun olduğu bir boyut olmuştur.

Ülkemizdeki yabancı dil eğitiminin ağırlıklı olarak İngilizce üzerine kurulu olduğunu düşünürsek, İngilizcenin Türkiye'de ikinci dil olarak değil yabancı dil olarak öğrenildiği gerçeği teknolojik desteğin dil öğrenme sürecinde doğal olarak oluşan dezavantajları ortadan kaldırma noktasında büyük fırsatlar getirdiği rahatlıkla söylenebilir. Bilgisayarlar ve mobil teknolojilerin hem dinleme, okuma, konuşma ve yazma boyutundan oluşan dört ana becerinin hem de dilbilgisi, sözcük bilgisi ve sesletim gibi alt becerilerin geliştirilmesi hususunda sayısız internet

sayfası, yazılım ve uygulama sunduğu bir gerçektir ve bu amaçla geliştirilen araçların sayısı her geçen gün artmaktadır. Türkiye’de yıllardır özellikle sözlü iletişim becerilerinin geliştirilmesi bağlamında var olan ciddi sorunlar ve anadil konusurlarıyla yüz yüze iletişime geçip pratik yapma noktasındaki fırsat eksiklikleri gelişen teknolojik araçlarla birlikte bir nebze azalmıştır.

Yabancı dil eğitiminde teknoloji destekli uygulamaların artmasıyla birlikte bu konuyla ilgili ortaya çıkan bilimsel dergi ve çalışmaların sayısında ciddi bir artış yaşanmıştır. *Computer Assisted Language Learning (SSCI)*, *CALL-EJ (Computer Assisted Language Learning Electronic Journal) (Scopus)*, *ReCALL Journal (SSCI)*, *The EUROCALL Review (ERIC)* gibi dergiler bu bağlamda uzun yıllardır kaliteli bilimsel çalışmalar ortaya koyan ve üst düzey endekslerde taranan dergilerden bazılarıdır. Görüldüğü üzere salt teknoloji destekli yabancı dil öğrenimi üzerine kurulu çok önemli uluslararası dergiler bulunmaktadır.

Teknolojide yaşanan inanılmaz gelişmelerin dil öğrenme ve öğretme süreçlerine çok büyük katkılar sağlaması ve bunun artan bir eğilimle alanda yapılan çalışmalara yansımaya yadsınamaz bir gerçektir. Bu katkı özellikle öğrenen özerkliği bağlamında ortaya çıkmaktadır. Öğrenen özerkliği özellikle Yapılandırmacı Yaklaşım ile birlikte ön plana çıkmış bir kavramdır ve temel olarak öğrenen bireyin kendi öğrenme sorumluluğunu kendisinin üstlenmesi anlamına gelmektedir (Oxford, 2016). Gelişen bilgisayar, internet ve akıllı telefon teknolojileri bireylerin okul dışındaki zamanlarda da dil öğrenme süreçlerini sürdürebilmelerine imkân tanımaktadır. Ayrıca, sınıf içi etkinliklerde akıllı tahta uygulamaları ve öğretmen öğrenci iletişimi bağlamında öğrenme yönetim sistemlerinin gelişmesi de dil eğitimi alanına yadsınamaz katkılar sağlamıştır. Bu çerçevede yukarıda bahsi geçen dergilerde ve ismi geçmeyen diğer önemli dergilerde pek çok çalışma yayınlanmıştır (örn. Toyoda, 2001; Thornton & Houser, 2005; Chinnery, 2006; Kukulska-Hulme, 2009; Hockly, 2012; White & Mill, 2014). Bu çalışmalarda ve diğer pek çok çalışmada vurgulanan nokta teknolojik araçların yüzyüze eğitimi desteklemek amacıyla kullanılması hususudur ve bu da Dhaif (1989) tarafından vurgulandığı üzere teknolojinin gerçek yabancı dil öğretmenin yerini asla alamayacağı görüşünü desteklemektedir. Özetle, teknoloji dil eğitimi sürecinde özellikle öğretme değil öğrenme boyutuna yönelik ortaya koyduğu katkılar bağlamında çok önemli bir boyut teşkil etmektedir.

Teknolojinin yabancı öğretimi ve öğrenimi sürecine entegre edilmesi bağlamında karşımıza çıkan terimler birkaç farklı boyutta ele alınabilir. Genel teknoloji terimleri (*bandwidth, augmented reality, touchscreen, digital divide vb.*), teknoloji kullanımına ilişkin etik terimler (*cybercrime, copyright, netiquette vb.*) genel donanımsal ve yazılımsal terimler (*keyboard, hardware, software, install, download, unlock vb.*), teknoloji destekli dil öğrenimine yönelik özel terimler (*virtual learning, flipped learning, distance education vb.*) ve birleşik (portmanteau) terimler (*webinar, malware, phablet, eduroam, netizen, edtech vb.*) bu çerçevede sıralanabilir. Bu çerçevede ele alınabilecek terimler büyük oranda İngilizce kökenli olup Türkçeye sonradan aktarılmıştır ve hatta bazılarının Türkçe karşılıkları tam olarak yerleşmemiştir (örn. *flipped learning*). Genel anlamda yabancı dil eğitimi alanına ait İngilizce kökenli bazı terimlerin Türkçe karşılıklarının tutarlı olarak kullanımında sorunlar bulunmaktadır (Yaman ve Ekmekçi, 2018). Terimlerin bir dile tutarlı bir şekilde yerleşmesi çok önemli bir süreçtir (Zülfikar, 1991).

Bu çerçevede, bu çalışma yukarıda bahsedilen beş farklı boyuta ilişkin ifade edilebilecek terimlerle ilgili Türkçe karşılıkları tek çatı altında sunmaya yönelik öneri niteliğinde bir Türkçe-İngilizce sözlükçe çalışması ortaya koymayı amaçlamaktadır. İlgili alan

yazında teknolojinin dil eğitiminde kullanılması boyutuna ilişkin terimler üzerine herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Dolayısıyla mevcut çalışmanın ortaya koyduğu sözlükçe önerisi alan yazındaki bu boşluğu kısmen doldurması yönüyle büyük bir öneme haizdir. Bir sözlükçe çalışması olması ve yaklaşık 300 terimle sınırlı olması ise çalışmanın en önemli sınırlılığı olarak değerlendirilebilir.

YÖNTEM

Teknolojinin dil eğitimi sürecinde kullanılması kapsamında ortaya çıkan terimler üzerine Türkçe-İngilizce bir sözlükçe çalışması ortaya koymayı amaçlayan bu betimsel çalışmada başlıca yöntem olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Nitel araştırma deseni kapsamında sıklıkla başvurulmuş bu yöntem ‘araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar’ (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 217). Karasar (2005) tarafından belgesel tarama yöntemi olarak ifade edilen bu yöntem araştırma konusuyla ilgili kayıt ve belgelerin incelenerek veri toplanmasını amaçlamaktadır.

Bu çalışma kapsamında oldukça kapsamlı bir veritabanı olan EBSCO veri tabanından yararlanılmıştır. Hâlihazırda hakemli dergilerde yayınlanmış 9,017 makaleyi sunan 'Academic Search Ultimate' (<https://www.ebsco.com/products/research-databases/academic-search>) üzerinde 2000-2018 yılları arasında önemli dergilerde yayınlanmış İngilizce makaleler “technology-enhanced language learning (teknoloji destekli dil öğrenimi)”, “computer-assisted language learning (bilgisayar destekli yabancı dil öğrenimi)”, “mobile-assisted language learning (mobil cihaz destekli dil öğrenimi)”, ve “technology in language teaching (dil öğretiminde teknoloji)” olmak üzere dört anahtar ifadeyle taratılmıştır. Bu tarama sonucu elde edilen makalelerin içerik olarak incelenmesi sonrasında amaca uygunluğu değerlendirilen toplam 250 adet makale belirlenmiş ve makalelerin *abstract* (öz) ve *keywords* (anahtar sözcükler) kısımları başta olmak üzere tam metinleri terimler açısından incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda yukarıda da bahsedilen genel teknoloji terimleri, teknoloji kullanımına ilişkin etik terimler, genel donanımsal ve yazılımsal terimler, teknoloji destekli dil öğrenimine yönelik özel terimler ve birleşik (portmanteau) terimler kategorilerine uyan yaklaşık 300 terim belirlenmiştir. Belirlenen bu terimlerin Türkçe karşılıklarını uygun bir şekilde verebilmek için alanla ilgili iki dilli bir şekilde hazırlanmış olan *Dilbilim ve Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü* (Vardar, 1980), *Açıklamalı Bilgisayar ve İnternet Terimleri Sözlüğü* (Boğaç ve Songür, 1999), *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü* (Vardar, 2002), *Bilgisayar terimleri karşılıklar kılavuzu* (Akalin ve diğ., 2008), *Dilbilim Sözlüğü* (İmer, Kocaman ve Özsoy, 2011), *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü* (Karaağaç, 2013), *Uygulamalı Dilbilim-Yabancı Dil Öğretimi Terimleri Sözlüğü* (Kocaman ve Osam, 2000), *Çeviri Sözlüğü* (Boztaş, 2003), *Bilgisayar Terimleri Ansiklopedik Sözlüğü* (Altan, 2003), *Eğitim Terimleri Sözlüğü* (Redhouse, 2010) ve *Akademik Terimler ve İfadeler Sözlüğü* (Yaman, 2016) taranmıştır. Taranan bu sözlüklerde bulunamayan terimler ise *tureng.com* uzantılı Türkçe-İngilizce elektronik sözlüğü üzerinden taratılmıştır. Belirlenen terimlerle ilgili yapılan sözlük taramaları neticesinde ulaşılan Türkçe karşılıklar araştırmacı tarafından dikkatlice incelenmiş ve farklı sözlüklerde farklı karşılıkları bulunan terimler yabancı dil eğitiminde teknoloji kullanımı hususunda uzman üç farklı araştırmacıyla birlikte tekrar değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler neticesinde ele alınan toplam 300 terim için Türkçe karşılıklar belirlenmiştir.

BULGULAR

Bu çalışma kapsamında oluşturulan ve yaklaşık 300 terimden oluşan sözlükçe alfabetik sırayla Türkçe-İngilizce olarak EK-1’de sunulmuştur.

SONUÇ

Teknoloji çoğunlukla Batı kaynaklı bir şekilde geliştiği için teknolojiyi ithal eden ülkeler terimsel olarak bu hızla ayak uyduramamaktadır. Yeni bir teknolojiye yerli karşılık bulma konusunda oldukça hızlı ve titiz davranılması gerekmektedir. Aksi halde orijinali İngilizce olan terim ödünçleme yoluyla aynen anadile aktarılmakta ve bu şekliyle kullanılmaktadır. Diğer bir olasılık ise terim karmaşasıdır. Hızlı ve titiz bir çalışmayla karşılığı anadilde yerleştirilemeyen İngilizce terimler için farklı kaynaklarda farklı karşılıklar kullanılmakta ve bu da ciddi bir terim karmaşasına yol açmaktadır (bkz. Yaman ve Ekmekçi, 2018).

Mevcut çalışma kapsamında teknolojinin yabancı dil eğitimi boyutuna entegre edilmesi bağlamında sıklıkla kullanılan genel teknoloji terimleri, teknoloji kullanımına ilişkin etik terimler, genel donanımsal ve yazılımsal terimler, teknoloji destekli dil öğrenimine yönelik özel terimler ve birleşik (portmanteau) terimler olmak üzere beş farklı boyuta ilişkin terimlerle ilgili Türkçe karşılıkların bulunduğu öneri niteliğinde bir Türkçe-İngilizce sözlükçe çalışması ortaya konmuştur. Bu sözlükçe çalışmasında yer verilen terimler yabancı dil eğitiminde teknoloji kullanımı çerçevesinde sıklıkla karşılaşılan terimler olduğu için öneri niteliğinde sunulan Türkçe karşılıkların yabancı dil eğitimi ile ilgisi bulunan öğretmen, öğrenci ve araştırmacılar için önemli bir çerçeve teşkil edeceği beklenmektedir. Bu küçük çaplı sözlükçe çalışmasından hareketle aynı boyuta ilişkin çok daha kapsamlı bir alan sözlüğü çalışması yapılabilir. Teknoloji oldukça dinamik bir yapıya sahiptir ve kapsadığı terimler itibariyle de oldukça değişken ve güncel kalmaya ihtiyacı olan bir alandır. Bu çerçevede birkaç yılda bir güncel terimlerin ve Türkçe karşılıklarının bulunduğu sözlükçe çalışmaları oluşturmak ilgili alan yazına ve alanın muhataplarına özellikle İngilizce kökenli terimlerin Türkçe karşılıklarının yerleşmesi bağlamında önemli katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Akalın, Ş. H., Cebeci, Z., Bada, E., Mıtiş, B., Acar, L., & Tan, A. (2008). *Bilgisayar terimleri karşılıklar kılavuzu*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Altan, N. (2003). *Bilgisayar terimleri ansiklopedik sözlüğü (3. bs.)*. Ankara: Sistem Yayıncılık.
- Boğaç, E., ve Songür, M. (Ed.) (1999). *Açıklamalı bilgisayar ve internet terimleri sözlüğü*. Ankara: Hacettepe-Taş Yayınları.
- Boztaş, İ. (2003). *Çeviri Sözlüğü*. Ankara: Hacettepe-Taş Yayınları.
- Chinnery, G. M. (2006). Emerging technologies: Going to the MALL: Mobile assisted language learning. *Language Learning & Technology*, 10(1): 9-16.
- Dhaif, H. A. (1989). Can computers teach languages? *English Teaching Forum*, 27(3), 17-19.
- Hockly, N. (2012). Mobile learning, *ELT Journal*. 67(1), 80-84.
- İmer, K., Kocaman, A., & Özsoy, A. S. (2011). *Dilbilim sözlüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Karaağaç, G. (2013). *Dil bilimi terimleri sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.

- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma ve yöntemi (15. Baskı)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kocaman, A. & Osam, N. (2000). *Uygulamalı dilbilim-yabancı dil öğretimi terimleri sözlüğü*. Ankara: Hitit Yayınları.
- Kukulska-Hulme, A. (2009). Will mobile learning change language learning? *ReCALL*, 21(2):157-165.
- Oxford, R. L. (2016). *Teaching and researching language learning strategies: Self-regulation in context*. Routledge.
- Redhouse (2010). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Sev Yayıncılık.
- Thornton, P. & Houser, C. (2005). Using mobile phones in English education in Japan. *Journal of Computer Assisted Learning*, 21(3):217-228.
- Toyoda, E. (2001). Exercise of learner autonomy in project-oriented CALL. *CALL-EJ Online*, 2(2), 1-14.
- Vardar, B. (Ed.). (1980). *Dilbilim ve dil bilgisi terimleri sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Vardar, B. (Ed.). (2002). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Warschauer, M., & Healey, D. (1998). Computers and language learning: An overview. *Language Teaching*, 31, 57-71.
- Yaman, İ. (2016). *Akademik Terimler ve İfadeler Sözlüğü*. İstanbul: Yalın Yayıncılık.
- Yaman, İ. ve Ekmekçi, E. (2018). İngiliz dili eğitimi alanında yaygın bir şekilde kullanılan bazı terimlerin Türkçeye aktarımı sorunu. *Diyalektolog*, 18, 143-167.
- White, J., & Mills, D. J. (2014). Examining attitudes towards and usage of smartphone technology among Japanese university students studying EFL. *CALL-EJ*, 15(2), 1-15.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (9. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zülfikar, H. (1991). *Terim sorunları ve terim yapma yolları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- <http://fatihprojesi.meb.gov.tr> (Ziyaret Tarihi: 21.10.2018)
- <http://www.tdk.gov.tr> (Ziyaret Tarihi: 21.10.2018)
- <http://tureng.com/tr/turkce-ingilizce> (Ziyaret Tarihi: 21.10.2018)
- <https://www.ebsco.com/products/research-databases/academic-search> (Ziyaret Tarihi: 02.11.2018)

EK-1

SÖZLÜKÇE

21. yy becerileri: 21st century skills

abonelik: subscription

açık öğrenim: open learning

ağ geçidi: gateway

akıllı tahta: smartboard

akıllı telefon: smartphone

altyazı yerleştirme: captioning

altyazı: subtitle

anlamsal ağ: semantic web

anlık mesajlaşma: instant messaging

araç çubuğu: toolbar

aralık bırakma: spacing

arama motoru: search engine

artırılmış gerçeklik: augmented reality

avuçiçi bilgisayar: palmtop computer

ayarlar: settings

aygıt: device

bağlamli dizin: concordance

bağlantılı metin aktarım protokolü:
hypertext transfer protocol (http)

bağlantılı metin işaretleme dili: hypertext
markup language (html)

bant genişliği: bandwidth

bas-konuş: push-to-talk

benzetim: simulation

besleme: feed

bilgi ve iletişim teknolojileri: information
and communication technologies (ICTs)

Bilgisayar Destekli Çeviri: Computer-
Assisted Translation (CAT)

Bilgisayar Destekli Dil Öğrenimi:
Computer-Assisted Language Learning
(CALL)

bilgisayar korsanlığı: hacking

bilgisayar okuryazarlığı: computer literacy

bilgisayarlı iletişim: computer-mediated
communication (CMC)

bilgişim teknolojileri: information
technologies

bilgişimsel dilbilim: computational
linguistics

bireyselleştirme: individualisation

birinci nesil internet: Web 1.0

bulut bilgişim: cloud computing

büyük harf kilidi: caps lock

büyük harf: capital letter, uppercase

büyük küçük harfe duyarlı: case sensitive

casus yazılım: spyware

cep telefonu: mobile phone, cellphone

çerez: cookie

çevrimdışı: offline

çevrimiçi dergi: ezine
(electronic+magazine)

çevrimiçi öğrenme: online learning	dilbilgisi denetleyicisi: grammar checker
çevrimiçi sözlük: online dictionary	disket: floppy disk
çevrimiçi verilen seminer: webinar (web+seminar)	dizüstü bilgisayar: laptop, notebook
çevrimiçi yardım: online help	dokunmatik ekran: touchscreen
çift tıklama: double click	dokunsal teknoloji: tactile technology, haptic technology
çizim aracı: drawing tool	donanım: hardware
çok kipli iletişim: multimodal interaction	dosya aktarım protokolü: file transfer protocol (FTP)
çok kullanıcı: multi-user	dosya paylaşımı: file sharing
çoklu ortam: multimedia	dosya türünü değiştirmek: convert
çözünürlük: resolution	düz metin: plain text
çubuk grafik: bar chart	düzenli olarak internette paylaşılan ses veya görüntü dosyası: podcast (iPod+broadcast)
çubuk kod: barcode	
dahili mikrofon: built-in microphone	e-dolandırıcılık: phishing
deneyimleyerek öğrenme: experiential learning, learning by doing	e-dönüt: e-feedback
derlem dilbilim: corpus linguistics	eğitim gezintisi (kablosuz ağ): education roaming (eduroam)
derlem: corpus	eğitim teknolojisi: edtech (education+technology)
ders kitaplarının sınıf kullanımı için tasarlanmış yazılım versiyonu: classware	eğitim yazılımı: courseware
devre dışı sunucu: down server	eğlenerek öğrenme: edutainment (education+entertainment)
dijital ayak izi: digital footprint	eklenti: add-on
dijital çağ: digital age/era	ekran kaydı: screencast
dijital göçmen: digital immigrant	ekran resmi: screenshot
dijital okuryazarlık: digital literacy	elektronik çizelge: spreadsheet
dijital yerli: digital native	
dil laboratuvarı: language laboratory	

elektronik ortamda işbirliği: telecollaboration	gerçek zamanlı iletişim: real-time communication
elektronik ortamda karşılıklı öğrenme: teletandem learning	giyilebilir teknoloji: wearable technology
elektronik ortamda var olan: available (electronic+available)	gönderi: post
elektronik posta: e-mail	görev sihirbazı: task wizard
elektronik sözlük: electronic dictionary	görüntü dosyası: video file
elektronik ürün dosyası: e-portfolio	görüntülü internet günlüğü: vlog (video+blog)
en iyi kullanılabilir teknoloji: best available technology	görüntülü toplantı: videoconference
en son teknoloji: high-tech, cutting-edge technology, state-of-the-art technology	görüntülü veya sesli internet yayını: webcast (web+broadcast)
eniyeleme: optimization	göz izleme: eyetracking
erişim izni: access permission	grafikli sanal yüz ifadesi: emoticon (emotion+icon)
eski teknoloji: outdated technology	güncellemek: update
eşzamanlama: synchronization	güvenlik duvarı: firewall
eşzamanlı iletişim: synchronous communication	harmanlanmış öğrenme: blended learning
eşzamansız iletişim: asynchronous communication	hayat boyu öğrenme: life-long learning
etkileşimli tahta: interactive whiteboard	hızlı okuma: speed reading
evde ders okulda pekiştirme yöntemi: flipped learning	hizmet olarak yazılım: software as a service (SAAS)
farklı kaydetmek: save as	ikinci nesil internet: Web 2.0
Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH): Movement to Enhance Opportunities and Improve Technology	indirmek: download
gecikmeli iletişim: delayed communication	internet bağlantısı: internet connection
	internet dili: netspeak
	internet günlüğü: blog (web+log)
	internet hızı: internet speed
	internet kullanıcısı: netizen, cyber citizen

internet tarayıcısı: browser	kopyala-yapıştır: copy-paste
internet telefon sistemi: internet telephony	kullanıcı adı: username
internet yazışma arkadaşı: e-pal, keypal	kullanıcı arayüzü: user interface
internete erişim: access to the Internet	kullanıcı dostu: user-friendly
internette uyulması gereken kurallar: netiquette	kullanıcı katkılı içerik sunan site: wiki
istenmeyen e-posta: spam, junk e-mail	kullanıcı katkılı içerik: user-generated content
işletim sistemi: operating system	kurmak (yazılım): install
kablosuz internet: wi-fi (wireless fidelity)	küçük araç: widget
kaldırmak (yazılım): uninstall	masaüstü yayıncılık: desktop publishing
kare kod: qr (quick response) code	masaüstü: desktop
kaydetmek: record	merkezi işlem birimi: central processing unit (CPU)
kaydırma çubuğu: scrollbar	mesajlaşma: texting
kelime bulutu: word cloud	metin işleme: text processing
kendi cihazını getir: bring your own device (byod)	Mobil Cihaz Destekli Dil Öğrenimi: Mobile-Assisted Language Learning (MALL)
kendi kendine öğrenme: self-learning	modem: modem (modulator+demodulator)
kes-yapıştır: cut-paste	modüler nesne yönelimli dinamik öğrenme ortamı: modular object-oriented dynamic learning environment (MOODLE)
kırık link: broken link	nesne tabanlı: object-based
kilidi açmak: unlock	nesne yönelimli: object-oriented
kilitlemek: lock	ortam yürütücüsü: media player
kişisel bilgisayar: personal computer (PC)	otomatik kaydetme: autosave
kişisel dijital yardımcı: personal digital assistant (PDA)	otomatik ses tanıma: automatic speech recognition (ASR)
kitlesel açık çevrimiçi dersler: massive open online courses (MOOCs)	
klavye: keyboard	

oturum yöneticisi: session manager	sanal simge: avatar
oyunlaştırma: gamification	sanal topluluk: virtual/online community
öğrenen özerkliği: learner autonomy	sayısal uçurum: digital divide
öğrenme hızı: pace of learning	ses bireşimcisi: voice synthesizer
öğrenme yönetim sistemi: learning management system (LMS)	ses dosyası: audio file
öğretim teknolojileri: instructional technologies	sesle yazma: voice typing
önbellek: cache	sesli mesaj: voice message
önizleme: preview	sesli metin okuma araçları: text-to-speech tools
özelleştirmek: customize	siber güvenlik: cyber safety
özgün materyal: authentic material	siber suç: cybercrime
paylaşımlı yazılım: shareware	sistemden çıkış yapmak: log out, sign out
rastgele erişimli bellek: random-access memory (RAM)	sisteme giriş yapmak: log in, sign in
RSS besleme: RSS feed	sisteme kayıt olmak: sign up
saat yönü: clockwise	slayt: slide
saat yönünün tersi: counter-clockwise	sohbet odası: chat room
sahte hesap: fake account	sohbet robotu: chatbot
sahte virüs koruma yazılımı: rogueware	sorun giderme: troubleshooting
salt okunur: read-only	sosyal ikili: social dyad
sanal gerçeklik: virtual reality	sosyal medya: social media
sanal kaytarma: cyberloafing	sosyal paylaşım siteleri: social networking sites
sanal ortamda öğrenme: virtual learning	söz dizimi denetimi: syntax check
sanal özel ağ: virtual private network (VPN)	sözcük işleme: word processing
sanal sınıf: virtual class	sözcük sayısı: word count
	sunu: presentation

sunucu: server	uydu yayını: satellite broadcast
sürücü: driver	uygulama: application, app
sürükle-bırak: drag-and-drop	uyumlu ek: plug-in
şifre: password	uzaklaştırmak: zoom out
tablet telefon: phablet (phone+tablet)	uzaktan eğitim: distance education
tablet: tablet	ücretli üyelik: premium membership
takma ad: nickname	ücretsiz hesap: free account
taşınabilir cihaz: mobile/portable device	ücretsiz yazılım: freeware
TED (teknoloji, eğlence, dizayn) konuşmaları: TED (technology, entertainment, design) talks	üç boyutlu: 3-dimensional
teknoloji bağımlılığı: technology addiction	üçüncü nesil internet: Web 3.0
Teknoloji Destekli Dil Öğrenimi: Technology-Enhanced Language Learning (TELL)	vekil sunucu: proxy server
teknoloji düşküni: technophile	veri akışı: data stream
teknoloji fobisi olan: technophobe	veri aktarımı: data transfer
teknoloji kurdu: techie	veri getirme: data retrieval
teknolojik devrim: tech revolution	veri grafiği: infographic
teknolojik pedagojik içerik bilgisi: technological pedagogical content knowledge (TPACK)	veri güdümlü öğrenme: data-driven learning
teelif hakkı getirisi: royalty	veri saklama: data storage
teelif hakkı: copyright	veritabanı: database
temel giriş-çıkış sistemi: basic input/output system (BIOS)	video paylaşım sitesi: video sharing site
uydu alıcısı: satellite receiver	virüs koruma yazılımı: anti-virus software
uydu vericisi: satellite transmitter	web macerası: webquest
	yakın alan iletişimi: near field communication (NFC)
	yakınlaştırmak: zoom in
	yapay zeka: artificial intelligence
	yardımlı metin: hypertext

yazılı çıktı: print	yüklemek: upload
yazılım güncelleme: software update	yüksek çözünürlük: high resolution
yazılım: software	yüksek duyarlıklı ses sistemi: hi-fi (high fidelity) audio system
yazım denetleyicisi: spelling checker	yüz yüze öğrenme: face-to-face learning
yazım hatası: misspelling	z kuşağı: generation z
yazım önerisi: spelling suggestion	zaman dilimi: time zone
yazışma: correspondence	zaman ve mekandan bağımsız öğrenme: ubiquitous learning
yedekleme: backup	zamanlanmış oturum: scheduled session
yer imi: bookmark	zararlı yazılım: malware (malicious+software)
yerel alan ağı: local area network (LAN)	zengin metin biçimi: rich text format (RTF)
yetkili kullanıcı: authorized user	